

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
DELEGATURA URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI i KONSUMENTÓW
W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel./Fax (0-32) 255-26-47, Tel./Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 28.11.2003r.

RKT-61-s-80/03/MK

DECYZJA Nr RKT-55/2003

I. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działania Banku Millennium S.A. ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa, polegające na:

1. Bezprawnym działaniu Banku Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, poprzez zamieszczenie w blankiecie weksla wykorzystywanego jako zabezpieczenie "Umowy kredytu dewizowego w USD nr.../BG", zawieranej pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, zapisu „na zlecenie”, co jest niezgodne z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz.1081 ze zmian. Dz.U. z 2003r. Nr 109 poz. 1030) i stanowi naruszenie art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86 poz. 804),

2. Bezprawnym działaniu Banku Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, polegającym na nie podawaniu w ulotkach dotyczących kredytu dewizowego udzielanego przez ten Bank, za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejź, wybierz, wyjeźdź", rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co jest niezgodne z art. 16 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 ze zmian. Dz.U. z 2003 Nr 109. poz. 1030), i stanowi naruszenie art. 23 a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86 poz. 804),
oraz **nakazuje się** zaniechania ich stosowania.

II. Na podstawie art. 23 c ust. 1 w związku z art. 23 a ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktyki naruszające zbiorowe interesy konsumentów działania Banku Millennium S.A. ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa, polegające na zawarciu w ulotkach dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych w walucie obcej i w polskich złotych, przez

Bank Millennium S.A. w Warszawie a dostępnych w Polskim Towarzystwie Finansowym S.A. we Wrocławiu o tytułach:

- "Spełnij swoje marzenia. Kredyty hipoteczne i samochodowe",

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe, leasing. Kredyt? Lekki jak piórko",

oraz

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe. Dom na raty",

informacji, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji, co stanowi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamę godzącą w zbiorowe interesy konsumentów, co jest naruszeniem art. 23a ust. 1 i 2 w/w ustawy i **nakazuje się** zaniechania ich stosowania.

III. Na podstawie art. 23c ust. 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

określa się Bankowi Millennium S.A. ul. Kopernika 36/40 00-924 Warszawa, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu wykonania nakazu o jakim mowa w punkcie I i II sentencji niniejszej decyzji, polegające na:

a) zaniechaniu stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie I.1. sentencji decyzji poprzez zaprzestanie stosowania blankietu weksla wykorzystywanego jako zabezpieczenie "Umowy kredytu dewizowego w USD nr.../BG", zawieranej pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, posiadającego zapis „na zlecenie”. Bank powinien zrewidować również zawarte od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, „Umowy kredytu dewizowego w USD nr.../BG”, zawarte pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, pod kątem sprawdzenia czy weksel stanowiący zabezpieczenie tego kredytu, zawiera klauzulę „nie na zlecenie”. W przypadku stwierdzenia braku tej klauzuli, Bank powinien uzupełnić na wręczonych przez kredytobiorcę wekslach zapis „nie na zlecenie” oraz poinformować o tym kredytobiorców.

b) zaniechaniu stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie I.2 sentencji decyzji, poprzez podawanie w ulotkach dotyczących kredytu dewizowego udzielanego przez Bank Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejdziesz, wybierzesz, wyjedziesz", rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania.

c) zaniechaniu stosowania praktyki stwierdzonej w punkcie II niniejszej decyzji poprzez zaprzestanie podawania w ulotkach dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych w walutach obcych oraz polskich złotych przez Bank Millennium S.A. w Warszawie a udostępnianych w Polskim Towarzystwie Finansowym S.A. we Wrocławiu o tytule:

- "Spełnij swoje marzenia. Kredyty hipoteczne i samochodowe",

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe, leasing. Kredyt? Lekki jak piórko",

oraz

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe. Dom na raty",

informacji, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji, lub też zamieszczanie w tych ulotkach informacji o wszystkich dodatkowych opłatach i kosztach jakie ponosi kredytodawca przy zmianie waluty kredytu.

IV. Na podstawie art. 100 e ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2003r. Nr 86, poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002r. Nr 18, poz. 172; ze zm. Dz.U. z 2003r. Nr 6, poz. 68) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

mając na uwadze ważny interes konsumentów nadaje się decyzji w zakresie punktu I, II i III **rygor natychmiastowej wykonalności.**

V. Na podstawie art. 72 w związku z art. 75 i art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86 poz. 804) oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz. U. nr 18 poz. 172 ze zmian. Dz.U. z 2003r. Nr 6 poz.68), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów wszczętego z urzędu oraz uwzględniając wynik w/w postępowania,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

obciąża się Bank Millennium S.A. ul. Kopernika 36/40, 00-924 Warszawa, kosztami opisanego na wstępie postępowania oraz zobowiązuje się tego przedsiębiorcę do zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kosztów w kwocie 52 PLN (słownie: pięćdziesiąt dwa złote).

Uzasadnienie

W dniu 31.07.2003r. w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej organem antymonopolowym), zostało wszczęte z urzędu postępowanie przeciwko Bankowi Millennium SA w Warszawie (zwany dalej Bankiem, poprzednia nazwa tego Banku - BIG Bank Gdański S.A. - karta nr 6) w sprawie stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na:

1. Bezprawnym działaniu Banku Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, polegającym na zamieszczeniu w blankiecie weksła do sumy wekslowej nie przekraczającej 100zł. wykorzystywanego jako zabezpieczenie "Umowy kredytu dewizowego w USD nr..../BG", zwieranego pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, zapisu „na zlecenie”, co jest niezgodne z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2001r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. z 2001r. Nr 100, poz. 1081 ze zmian. Dz.U. z 2003r. nr 109 poz.1030-zwana dalej ustawą o kredycie konsumenckim), i co jest naruszeniem art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2003r. Nr 86 poz. 804 -zwana dalej ustawą antymonopolową).
2. Bezprawnym działaniu Banku Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, polegającym na nie podawaniu w ulotkach dotyczących kredytu dewizowego udzielanego przez ten bank, za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejdz, wybierz, wyjedz", rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co jest niezgodne z art.16 ustawy o kredycie konsumenckim i co jest naruszeniem art. 23 a ust. 1 ustawy antymonopolowej.
3. Stosowaniu praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, poprzez zawarcie przez Bank Millennium S.A. w Warszawie w ulotkach dotyczących kredytów hipotecznych, a rozprowadzanych przez Polskie Towarzystwo Finansowe S.A. we Wrocławiu o tytułach:
 - "Spełnij swoje marzenia. Kredyty hipoteczne i samochodowe",
 - "Kredyty hipoteczne i samochodowe, leasing. Kredyt? Lekki jak piórko",oraz

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe. Dom na raty", informacji, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji. Powyższy zapis w w/w ulotkach stanowi naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, ponadto jest nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamą godzącą w zbiorowe interesy konsumentów i stanowi naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej. Powyższe postępowanie zostało wszczęte w związku z ustaleniami poczynionymi w trakcie postępowania wyjaśniającego o sygn. RKT-421/33/03/SB, w sprawie stwierdzenia czy nastąpiło naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej, uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w zakresie przestrzegania przez Polskie Towarzystwo Finansowe S.A. we Wrocławiu (zwany dalej PTF S.A.), ustawy o kredycie konsumenckim.

W ustosunkowaniu się do wszczęcia postępowania, Bank Millennium S.A. w Warszawie, w piśmie z dnia 05.09.2003r. (karty nr od 3 do nr 267) stwierdził, iż jego zdaniem nie jest zasadny podniesiony przez organ antymonopolowy, zarzut bezprawnego postępowania w związku z przyjmowaniem od kredytobiorców weksli bez klauzuli „nie na zlecenie”. Zdaniem Banku jedynie weksel lub czek konsumenta wręczany kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie”. Zdaniem Banku zakwestionowany weksel nie jest wręczany przez kredytobiorcę kredytodawcy, a pośrednikowi finansowemu, którym jest PTF S.A. W deklaracji do tego weksla wyraźnie zaznaczono, iż wystawiony on jest „jako zabezpieczenie wykonania przyszłego zobowiązania wobec PTF S.A.”, jako cesjonariusza co do wierzytelności Banku, który PTF S.A. ma prawo wypełnić w przypadku niedotrzymania umownych terminów spłaty oraz gdy (kredytodawca będzie) zobowiązany do zaspokojenia wierzytelności z tytułu w/w umowy kredytowej przed nadejściem umownych terminów płatności na sumę odpowiadającą zadłużeniu, łącznie z odsetkami, prowizjami, opłatami. Tym samym nie można stwierdzić, iż powyższa praktyka stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 w/w ustawy o kredycie konsumenckim, bowiem ustawa ta nie ustanawia żadnych ograniczeń dla odbierania od kredytobiorcy weksli przez pośrednika finansowego, świadczącego przeciw usługę pośrednictwa także na rzecz kredytobiorcy i ponoszącego odpowiedzialność za spłatę zaciągniętego kredytu, wyrażającą się w konieczności zaspokojenia wierzytelności Banku z tytułu wypowiedzianych umów kredytowych. Dlatego też działania Banku w tym zakresie nie stanowią działania bezprawnego naruszającego przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

W zakresie rozprawiania przez pośrednika Banku tj. PTF S.A. ulotki „Szukasz samochodu? Wejdz, wybierz, wyjedz” nie zawierającej rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, Bank wyjaśnił, iż była ona wyprodukowana i wykorzystana przez PTF S.A. przed wejściem w życie ustawy o kredycie konsumenckim. Ulotka ta zdaniem Banku nie została usunięta z ekspozycji w wyniku pomyłki odpowiedzialnego pracownika. Bank oświadczył, iż jego celem nie było wprowadzenie klientów w błąd o czym może świadczyć wprowadzenie z dniem 19.09.2002r. wzorów nowych ulotek, reklam, plakatów i wszelkich druków reklamowych dopasowanych do wymogów ustawy. Wszyscy Dyrektorzy Oddziałów PTF S.A. zostali pisemnie zobowiązani do korzystania z nowych druków i zniszczenia nieaktualnych.

W zakresie treści ulotek wymienionych w punkcie 3 postanowienia, Bank wyjaśnił iż ulotki te dotyczą kredytów hipotecznych. Bank oświadczył, iż kredytobiorca, który zawarł umowę z Bankiem za pośrednictwem PTF S.A. może dokonać wielokrotnej zmiany waluty w ciągu jednego roku. Za sporządzenie aneksu dotyczącego zmiany waluty pobierana jest każdorazowo opłata w wysokości 50zł. zgodnie z „Tabelą opłat i prowizji” (zwana dalej Tabelą - karta nr 29), będącą załącznikiem nr 1 do „Regulaminu udzielania kredytów w systemie PTF S.A. wydanego przez Bank Millennium S.A. z dnia 08.01.2003r. (zwany dalej Regulaminem).

Organ Antymonopolowy zważył co następuje.

Zgodnie z art. 23 a ust. 1 ustawy antymonopolowej przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie

przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa w art. 23 a ust. 2 stanowi, że za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się m.in. w szczególności naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, nieuczciwą lub wprowadzającą w błąd reklamę i inne czyny nieuczciwej konkurencji godzące w zbiorowe interesy konsumentów. Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie przed godzącymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem (zakazanych przez przepisy innych ustaw) działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań, które będą uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się zwrotem „w szczególności”. Oznacza to, że wskazany katalog ma charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszyły przepisy innych ustaw. W przepisie art. 23 a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie ma odwołania do konkretnych ustaw, z tego względu, że byłoby to sprzeczne z zasadami poprawnej legislacji, ale też niepotrzebnie ograniczało organ antymonopolowy w jego decyzjach w sprawach niedozwolonych praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Normy materialnoprawne istotne z punktu widzenia wydania decyzji znajdują się w innych ustawach. Organ Antymonopolowy wydając decyzję, o jakiej mowa w art. 23 c w/w ustawy, musi zatem zastosować inne ustawy i na podstawie ich przepisów ocenić, czy działanie przedsiębiorcy było bezprawne. Przesłankami zastosowania art. 23 a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w przedmiotowej sprawie jest wykazanie bezprawności działań przedsiębiorcy polegających na naruszeniu zbiorowych interesów konsumentów.

Wobec powyższego, aby określone zachowanie mogło zostać uznane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów o jakiej mowa w art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej, konieczne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek. Jedną z nich jest bezprawne działanie przedsiębiorcy, czyli działanie niezgodne z obowiązującym stanem prawnym. Ponadto do stwierdzenia praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów konieczne jest wykazanie, iż działanie przedsiębiorcy narusza zbiorowe interesy konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, co wynika z treści art. 1 ust. 2 tej ustawy. Zbiorowy interes konsumentów znaczy, iż dotyczy ogółu, a naruszenie tego interesu może mieć miejsce, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku.

I.

1. Zasady i tryb zawierania umów o kredyt konsumencki, zasady ochrony konsumenta, który zawarł taką umowę oraz obowiązki przedsiębiorcy, który go udzielił określają przepisy ustawy o kredycie konsumenckim.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 w/w ustawy, weksel konsumenta wręczony kredytodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę „nie na zlecenie”.

Jak wynika z zebranego materiału dowodowego w tej sprawie, Bank oraz PTF S.A. łączy umowa o współpracy z dnia 4 lutego 2000r. wraz z załącznikami (karty nr od 295 do nr 377) dotycząca kredytów samochodowych oraz z dnia 19.12.2000r. wraz z załącznikami (karty nr od 378 do nr 515) dotycząca kredytów hipotecznych. Zgodnie z § 1 umowy o współpracy z dnia 4 lutego 2000r. (karta nr 295) umowa ta określa zasady współpracy stron w zakresie działalności polegającej na kredytowaniu zakupu nowych i używanych samochodów. Prawa i obowiązki stron w tym zakresie określają zapisy w/w umowy. Jak wynika z wzoru „Umowy kredytu dewizowego w USD Nr/BG”, kredytodawcą jest Bank, który udziela kredytu za pośrednictwem PTF S.A. Zgodnie z § 2 w/w umowy (karta nr 295), PTF jest zobowiązany do kompleksowej obsługi działalności kredytowej na zakup pojazdów w tym m.in. do podejmowania działań niezbędnych do dokonywania prawnych zabezpieczeń spłaty kredytów, prowadzenia stosownych rejestrów przyjętych zabezpieczeń spłaty kredytów oraz podejmowania działań monitoringowych i windykacyjnych. Szczegółowe zasady i warunki współpracy w tym zakresie określone są przez strony w załącznikach stanowiących integralną część w/w umowy. Tym samym zadaniem PTF S.A. jest zabezpieczenie spłaty kredytu

udzielanego przez Bank. Jak wynika z § 5 załącznika nr 1 do w/w umowy (karta nr 299), warunkiem udzielenia kredytu przez Bank jest m.in. podpisanie przez kredytodawcę dokumentów związanych z ustanowieniem prawnego zabezpieczenia spłaty kredytu w formie wymaganej przez Bank. Innymi słowy warunkiem, udzielenia kredytu przez Bank jest m.in. podpisanie przez klienta weksla, który stanowi zabezpieczenie świadczenia wynikającego w umowy o kredyt i który jest przedstawiany do podpisu przez PTF S.A. kredytobiorcy przed zawarciem umowy. Oznacza to, iż zabezpieczeniem „Umowy kredytu dewizowego w USD nr .../BG” (karty nr od 271 do nr 272) zawieranej przez Bank za pośrednictwem PTF S.A. jest weksel (karta nr 270). Jednakże weksel ten nie zawiera wymaganej zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, klauzuli „nie na zlecenie”, co jest niezgodne z tym przepisem w/w ustawy. W powyższej sprawie Bank w piśmie z dnia 05.09.2003r. (karta nr 6) zajął stanowisko, iż z uwagi na to, że weksel ten wręczany jest przez kredytobiorcę pośrednikowi czyli PTF S.A. jako cesjonariuszowi wierzytelności Banku, a nie kredytodawcy czyli Bankowi, brak jest obowiązku zamieszczenia na tym wekslu klauzuli „nie na zlecenie”. Zdaniem organu antymonopolowego powyższego stanowiska Banku nie można uznać za słuszne.

Warunkiem udzielenia kredytu przez Bank jest m.in. podpisanie przez kredytobiorcę weksla, który jest przedstawiany przez PTF S.A. Z instrukcji postępowania windykacyjnego w PTF S.A. wynika, iż prowadzi ono czynności windykacyjne w imieniu Banku. Dokonanie przez Bank cesji wierzytelności na rzecz PTF S.A. w przypadku nie wywiązywania się konsumenta ze spłaty zaciągniętego kredytu o czym mowa w § 10 pkt 1 w/w umowy, nie zwalnia Banku z odpowiedzialności za treść dokumentów składanych przez kredytobiorcę w chwili zawarcia umowy z Bankiem, który jest kredytodawcą czyli stroną umowy o udzielenie kredytu konsumenckiego. Tym samym organ antymonopolowy nie zgodził się ze stanowiskiem Banku, iż ustawa o kredycie konsumenckim w art. 9 ust. 1, ograniczyła stosowanie weksla z klauzulą „nie na zlecenie” tylko do sytuacji gdy wręczenie weksla jest dokonywane bezpośrednio kredytodawcy i nie znajduje zastosowania do sytuacji gdy weksel jest wręczany pośrednikowi finansowemu. Z zebranych przez organ antymonopolowy informacji i dokumentów wynika, iż PTF S.A. został zobowiązany przez Bank do zabezpieczenia kwoty kredytu i podejmowania określonych działań w tym zakresie na rzecz Banku. Tym samym Bank odpowiada przed kredytobiorcami za działania PTF S.A. w zakresie obowiązków, które Bank scedował na PTF S.A. w umowach o współpracy, w tym i w zakresie zabezpieczenia kredytu w formie weksla. Wyłączenie odpowiedzialności Banku za działania pośrednika, powodowałoby możliwość uchylania się Banku od stosowania przepisów ustawy o kredycie konsumenckim poprzez zawieranie umów kredytowych z klientami za pośrednictwem innych przedsiębiorców.

Art. 429 k.c. stanowi, iż kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności. Tak więc wyłączenie odpowiedzialności Banku za działania pośrednika tj. PTF S.A. poprzez wręczenie przez kredytobiorcę PTF S.A. weksla (karta nr 270) stanowiącego zabezpieczenie „Umowy kredytu dewizowego w USD nr .../BG” (karty nr 271 i nr 272) bez klauzuli „nie na zlecenie” jest w tym stanie rzeczy nieuzasadnione i stanowi naruszenie przez Bank art. 9 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim.

2. Z zebranego w trakcie postępowania wyjaśniającego o sygn. RKT-421/33/03/SB materiału dowodowego w postaci ulotek dotyczących kredytu dewizowego udzielanego przez Bank, za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejdziesz, wybierzesz, wyjedziesz" (karty nr 274 i nr 275), wynika iż w w/w ulotce Bank nie podał rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co jest niezgodne z art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim.

Art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim stanowi, iż w ofertach i reklamach dotyczących kredytu konsumenckiego zawierających jakiegokolwiek dane dotyczące kosztu kredytu konsumenckiego kredytodawca lub podmiot pośredniczący w zawarciu umowy są obowiązani

podawać rzeczywistą roczną stopę oprocentowania, wyliczoną od całkowitego kosztu kredytu. Jednakże w/w ulotka zawierająca przykładowe raty kredytu wraz z odsetkami, nie zawierała informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, co jest naruszeniem art. 16 w/w ustawy o kredycie konsumenckim. Nie stanowi usprawiedliwienia takiego zachowania, nie usunięcie z ekspozycji w/w nieaktualnej ulotki, przez odpowiedzialnego pracownika. Brak w w/w ulotce informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, pozbawił klientów możliwości uzyskania pełnej informacji o koszcie kredytu. Tym samym nie zamieszczenie w w/w ulotce informacji o rzeczywistej rocznej stopie oprocentowania, stanowi naruszenie art. 16 w/w ustawy o kredycie konsumenckim, co oznacza iż w świetle art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej jest działaniem bezprawnym godzącym w zbiorowy interes konsumentów.

W myśl art. 23a ust. 1 ustawy antymonopolowej dla stwierdzenia, że przedsiębiorca stosuje praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów niezbędne jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: działanie przedsiębiorcy musi być bezprawne i zarazem naruszać zbiorowe interesy konsumentów.

Jak wykazano powyżej Bank:

- stosował jako zabezpieczenie umowy kredytowej weksel bez klauzuli „nie na zlecenie”, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim,

- nie podawał w treści ulotki na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejdź, wybierz, wyjedź", rzeczywistej rocznej stopy oprocentowania, co jest niezgodne z art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim.

Tym samym działania Banku polegające na naruszeniu art. 9 ust. 1 i art. 16 ustawy o kredycie konsumenckim były działaniami bezprawnymi.

Powyżej opisane działania Banku, godzą w interes konsumentów, gdyż mogły powodować nieuprawnione korzystanie z weksla oraz pozbawiły kredytobiorców możliwości uzyskania pełnej informacji o koszcie kredytu. Poprzez takie zachowanie Bank naruszył zbiorowy interes konsumentów.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować. Są to zarówno konsumenci, z którymi zawarto umowy, jak i potencjalni klienci Banku. W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej dla odpowiedniej ochrony konsumentów.

W przedmiotowej sprawie zaistniały łącznie obie przesłanki konieczne do uznania zachowania Banku za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów - bezprawne działanie przedsiębiorcy i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie I sentencji.

II. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego o sygn. RKT-421/33/03/SB, organ antymonopolowy ustalił, iż zawarcie w ulotkach dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych w walucie obcej oraz w polskich złotych, przez Bank Millennium S.A. w Warszawie a rozprowadzanych przez Polskie Towarzystwo Finansowe S.A. we Wrocławiu o tytule:

- "Spełnij swoje marzenia. Kredyty hipoteczne i samochodowe" (karta nr 278),

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe, leasing. Kredyt? Lekki jak piórko" (karta nr 277),

oraz

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe. Dom na raty" (karta nr 276),

informacji, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji, może stanowić naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, oraz stanowić nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamę, godzącą w zbiorowe interesy konsumentów, i może stanowić naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej.

Jak wskazano w uzasadnieniu punktu I niniejszej decyzji PTF S.A. oraz Bank łączy umowa z dnia 19 grudnia 2000r. dotycząca kredytów hipotecznych (karty nr od 378 do nr 515). Zgodnie z § 3 pkt 1b tej umowy (karta nr 378), PTF S.A. jest zobowiązany do prowadzenia

akcji marketingowych w celu pozyskiwania potencjalnych kredytobiorców. Jak wynika z uzyskanych od Banku informacji, PTF S.A. prowadzi działania reklamowe poprzez m.in. prasę, radio, internet, plakaty, ulotki i inne. Tym samym PTF S.A. został zobowiązany przez Bank w umowie o współpracy do prowadzenia akcji marketingowych w celu pozyskiwania kredytobiorców. Art. 429 k.c. stanowi, iż kto powierza wykonanie czynności drugiemu, ten jest odpowiedzialny za szkodę wyrządzoną przez sprawcę przy wykonywaniu powierzonej czynności, chyba że nie ponosi winy w wyborze albo, że wykonanie czynności powierzył osobie, przedsiębiorstwu lub zakładowi, które w zakresie swej działalności zawodowej trudnią się wykonywaniem takich czynności. Jak wynika z § 3 pkt 1b w/w umowy (karta nr 378), Bank powierzył PTF S.A. prowadzenie akcji marketingowych w celu pozyskiwania potencjalnych kredytobiorców. Tym samym, w związku z zawartą pomiędzy Bankiem a PTF S.A. umową o współpracy, Bank ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez PTF S.A. konsumentom.

Zgodnie z art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej, praktyką naruszającą zbiorowe interesy konsumentów jest m.in. naruszenie obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamę.

Z analizy treści w/w ulotek wynika, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji. Powyższy zapis w w/w ulotkach reklamowych, sugeruje kredytobiorcy, iż raz w roku może on bez ponoszenia dodatkowych kosztów tj. opłat na rzecz Banku, zmienić walutę kredytu. Tymczasem jak wynika z „Tabeli opłat i prowizji” (karta nr 29) stanowiącej załącznik nr 1 do „Regulaminu udzielania kredytów w systemie PTF S.A.” za sporządzenie aneksu dotyczącego zamiany waluty pobierana jest każdorazowo opłata w wysokości 50 zł. Oznacza to, iż kredytobiorca chcąc dokonać zmiany waluty kredytu, musi ponieść dodatkowe koszty w wysokości 50 zł za sporządzenie aneksu do umowy kredytowej. Jednakże z treści w/w ulotek wynika, iż dokonanie zmiany waluty kredytu nie wiąże się z uiszczeniem przez kredytobiorcę prowizji czyli dodatkowej opłaty. Zapoznając się z treścią w/w ulotek konsument jest przeświadczony, iż dokonując zmiany kredytu nie będzie ponosił żadnych dodatkowych kosztów.

Tym samym w w/w ulotkach brak jest pełnej informacji o ponoszeniu przez kredytobiorcę dodatkowych opłat za zmianę waluty kredytu, w postaci opłaty za sporządzenie aneksu do umowy kredytowej. Brak informacji na w/w ulotkach o opłacie w wysokości 50 zł. za sporządzenie aneksu do umowy kredytowej w przypadku zmiany waluty kredytu powoduje, iż kredytobiorca jest przeświadczony, iż nie będzie ponosił żadnych dodatkowych opłat. Tym samym kredytobiorca nie posiada pełnej informacji o dodatkowych kosztach związanych ze zmianą waluty kredytu, przez co w/w ulotki stanowią nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamę. Ponadto konsument nie jest w rzetelny sposób poinformowany o całości kosztów dodatkowych związanych ze zmianą waluty kredytu.

Powyższe świadczy o tym, iż ulotki rozprowadzane przez PTF S.A. reklamujące produkt Banku, nie zawierają rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji oraz stanowią nieuczciwą i wprowadzającą w błąd reklamę co godzi w zbiorowe interesy konsumentów i stanowi naruszenie art. 23a ust. 2 ustawy antymonopolowej.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem interesów nieograniczonej liczby konsumentów, których nie da się zidentyfikować. Są to zarówno konsumenci, z którymi Bank zawarł już umowy, jak i potencjalni klienci Banku zainteresowani jego ofertą.

W związku z powyższym należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie został naruszony zbiorowy interes konsumentów i tym samym zasadne było podjęcie działań przewidzianych w ustawie antymonopolowej dla odpowiedniej ochrony konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w punkcie II sentencji.

III. W niniejszej decyzji organ antymonopolowy stwierdził stosowanie przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów o jakich mowa w punkcie I i II sentencji i uzasadnienia niniejszej decyzji. Zgodnie z art. 23c ust. 2 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy w decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w celu zapewnienia wykonania nakazu zaniechania jej stosowania.

Dlatego też organ antymonopolowy w celu zapewnienia wykonania nakazu zaniechania stosowania praktyk o jakich mowa w punkcie I i II sentencji i uzasadnienia niniejszej decyzji, oraz usunięcia skutków naruszenia przez Bank zbiorowych interesów konsumentów powinien zastosować następujące środki związane ze stosowaniem praktyki:

a) stwierdzonej w punkcie I.1.sentencji niniejszej decyzji, Bank powinien zaprzestać stosowania blankietu weksla (karta nr 270) wykorzystywanego jako zabezpieczenie "Umowy kredytu dewizowego w USD nr.../BG" (karta nr 271 i nr 272), zawieranej pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu zapisu „na zlecenie”. Ponadto Bank powinien również zrewidować zawarte od dnia wejścia w życie ustawy o kredycie konsumenckim, „Umowy kredytu dewizowego w USD nr.../BG", zawierane pomiędzy Bankiem Millennium S.A. w Warszawie a klientem za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, pod kątem sprawdzenia czy weksel stanowiący zabezpieczenie tego kredytu zawiera klauzulę „nie na zlecenie”. W przypadku stwierdzenia braku tej klauzuli, Bank powinien uzupełnić na wręczonych przez kredytobiorcę wekslach zapis „nie na zlecenie” oraz poinformować o tym kredytobiorców.

b) stwierdzonej w punkcie I.2. sentencji niniejszej decyzji, Bank powinien podawać w ulotkach dotyczących kredytu dewizowego udzielanego przez Bank Millennium S.A. z siedzibą w Warszawie, za pośrednictwem Polskiego Towarzystwa Finansowego S.A. we Wrocławiu, na zakup samochodu: "Szukasz samochodu? Wejdziesz, wybierzesz, wyjedziesz", rzeczywistą roczną stopę oprocentowania.

c) stwierdzonej w punkcie II sentencji niniejszej decyzji, Bank powinien zaprzestać podawania w ulotkach dotyczących kredytów hipotecznych udzielanych w walutach obcych oraz polskich złotych, przez Bank Millennium S.A. w Warszawie a rozprowadzanych przez Polskie Towarzystwo Finansowe S.A. we Wrocławiu o tytułach:

- "Spełnij swoje marzenia. Kredyty hipoteczne i samochodowe",

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe, leasing. Kredyt? Lekki jak piórko",

oraz

- "Kredyty hipoteczne i samochodowe. Dom na raty",

informacji, iż kredytobiorca może raz w roku zmienić walutę kredytu bez prowizji, lub też zamieszczać w tych ulotkach informację o wszystkich dodatkowych opłatach i kosztach jakie ponosi kredytobiorca przy zmianie waluty kredytu.

Stąd należało orzec jak w punkcie III sentencji decyzji.

IV. Zadaniem organu antymonopolowego jest ochrona zbiorowego interesu konsumentów, którą realizuje wydając na podstawie art. 23 c ustawy antymonopolowej, stosowne decyzje. Zgodnie z art. 100e ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy może nadać decyzji w całości lub w części rygor natychmiastowej wykonalności jeżeli wymaga tego ważny interes konsumentów.

W okolicznościach niniejszej sprawy ważny interes konsumentów – kredytobiorców, wymaga, respektowania przez Bank przepisów prawnych regulujących zasady ich udzielania tj. m.in. ustawy o kredycie konsumenckim oraz prawa konsumentów do rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, uczciwej i nie wprowadzającej w błąd reklamy. Zdaniem organu antymonopolowego, dla ochrony zbiorowego interesu konsumentów niezwykle istotne jest szybkie wyeliminowanie przez Bank stwierdzonych i uzasadnionych w punkcie I i II niniejszej decyzji nieprawidłowości, gdyż pozwoli to na objęcie ochroną większej liczby konsumentów, zarówno tych, którzy zawarli już umowy z Bankiem jaki i potencjalnych kredytobiorców. Mając powyższe na uwadze Bank niezwłocznie po otrzymaniu niniejszej decyzji powinien zaprzestać stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów o jakich mowa w punkcie I i II sentencji niniejszej decyzji poprzez zastosowanie środków o jakich mowa w punkcie III tej decyzji.

Stąd należało orzec jak w punkcie IV sentencji decyzji.

V. Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy, jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania.

Postępowanie w sprawie stosowania przez Bank praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostało wszczęte z urzędu. W wyniku tego postępowania organ antymonopolowy w punkcie I i II sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej. Kosztami niniejszego postępowania dla organu antymonopolowego, są wydatki w wysokości 52 zł (słownie: pięćdziesiątdwa) związane z korespondencją pomiędzy organem antymonopolowym a Bankiem. W związku z powyższym organ antymonopolowy postanowił obciążyć Bank kosztami postępowania w wysokości 52 zł. (słownie złotych: pięćdziesiątdwa).

Stąd należało orzec jak w punkcie V sentencji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie zawarte w punkcie V niniejszej decyzji, na podstawie art. 78 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia.

Stosownie do treści art. 78 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach.

DYREKTOR DELEGATURY
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach

ALICJA KRAL